

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 150/2023-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Evou Hlaváčovou, Farská 12, Nitra, proti rozsudku Okresného súdu Levice č. k. 7 C 109/2017-239 z 9. októbra 2019, proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 12 Co 66/2020-314 z 23. marca 2021 a proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9 Cdo 299/2021 zo 17. augusta 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou, podanou na poštovú prepravu 19. novembra 2022, doručenou ústavnému súdu 23. novembra 2022 a doplnenou o splnomocnenie pre právnu zástupkyňu 22. decembra 2022, domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Levice (ďalej len „okresný súd“), rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“), ako aj uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označenými v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiada priznať finančné zadosťučinenie vo výške 2 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

2. Z podanej ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že okresný súd uznesením č. k. 5 C 46/2017-30 z 27. októbra 2017 na návrh sťažovateľa nariadil neodkladné opatrenie, ktorým uložil žalovanému povinnosť zdržať sa vykonania právnych úkonov zakladajúcich zmenu osoby vlastníka, resp. ktorými by zaťažil spornú nehnuteľnosť a sťažovateľovi uložil povinnosť, aby do 30 dní podal proti žalovanému žalobu o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Sťažovateľ následne podal

žalobu o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktorou sa proti žalovaným v 1. až 3. rade domáhal určenia, že v čase úmrtia bol poručiteľ (otec sťažovateľa) vlastníkom sporných nehnuteľností. Konanie bolo na okresnom súde vedené pod sp. zn. 7 C 109/2017 a okresný súd napadnutým rozsudkom rozhodol, že návrh na prerušenie konania zamietol, žalobu zamietol a žalovaným priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Okresný súd žalobu zamietol pre nedostatok vecnej legitímácie sťažovateľa, keďže okruh subjektov v konaní netvorili všetci dedičia po poručiťovi, a súčasne pre nedostatok naliehavého právneho záujmu, keďže žaloba o určenie vlastníckeho práva nemôže nahrádzať dedičské konanie.

3. Sťažovateľ podal proti rozsudku okresného súdu odvolanie, o ktorom krajský súd rozhodol napadnutým rozsudkom tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil ako vecne správny. Okrem iného konštatoval, že zápisom žaloby pod inú spisovú značku než v prípade neodkladného opatrenia nedošlo k odňatiu sťažovateľa zákonnému sudcovi.

4. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie z dôvodu podľa § 420 písm. e) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), pretože podľa jeho názoru bol súd nesprávne obsadený. Najvyšší súd dovolanie odmietol napadnutým uznesením s tým, že v bode 19 konštatoval, že zákonná ani podzákonná úprava, ani rozvrh práce okresného súdu neupravovali osobitné podmienky na pridelenie veci v prípade návrhu na začatie konania po rozhodnutí o nariadení neodkladného opatrenia, preto k prideleniu žaloby vo veci samej došlo správne náhodným výberom pomocou technických prostriedkov zákonnej sudkyne. V bode 21 napadnutého uznesenia uviedol, že ani z § 336 ods. 3 CSP nevyplýva súdu žiadna povinnosť vo vzťahu k evidovaniu žaloby podanej na základe povinnosti uloženej v nariadenom neodkladnom opatrení. Najvyšší súd ďalšie námietky sťažovateľa vyhodnotil podľa ich obsahu ako námietky vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP a konštatoval, že spojenie vecí podľa § 166 ods. 1 CSP by odporovalo zásade hospodárnosti konania a skutočnosť, že konania spolu vecne súviseli, nezakladá prekážku litispencie, s odkazom na ich odlišný charakter z hľadiska právnych následkov aj samotného predmetu konania, teda čoho sa v nich sťažovateľ domáhal (body 26 a 27 napadnutého uznesenia). Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nadobudlo právoplatnosť 19. septembra 2022.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Proti napadnutým rozhodnutiam podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

a) okresný súd porušil § 159, § 161 a § 166 ods. 1 CSP, čím došlo k vydaniu rozhodnutia vo veci sudcom, ktorý na konanie a rozhodovanie nebol oprávnený, a teda okresný súd vydal zmätočné rozhodnutie. Sťažovateľ prezentuje právny názor, že návrh na vydanie neodkladného opatrenia pred podaním žaloby vo veci samej a následne podaná žaloba vo veci samej iniciovali vecne, skutkovo a právne totožné sporové veci, a preto mali tvoriť jeden súdny spis s jednou spisovou značkou. Zákonný sudca bol preto povinný spojiť konania vedené pod sp. zn. 5 C 46/2014 a 7 C 109/2017 do jedného konania podľa § 166 ods. 1 CSP a vo veci mal následne rozhodovať sudca, u ktorého konanie začalo skôr. Sťažovateľ trvá na tom, že konanie o určenie vlastníckeho práva začalo podaním návrhu na vydanie neodkladného opatrenia;

- b) okresný súd zároveň neskúmal, či sú splnené procesné podmienky konania, nezistil existenciu prekážky litispendencie a zároveň neodstraňoval nedostatok spočívajúci v absencii druhého dediča tvoriaceho so sťažovateľom nerozlučné spoločenstvo;
- c) krajský súd a najvyšší súd pokračovali v porušovaní sťažovateľových práv potvrzovaním rozsudkov súdov nižšieho stupňa.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie základných práv sťažovateľa označených v bode 1 tohto uznesenia napadnutým rozsudkom okresného súdu a potvrdzujúcim rozsudkom krajského súdu, ako aj napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo odmietnuté jeho dovolanie, z dôvodu nespojenia konania o jeho žalobe o určenie vlastníckeho práva so skôr iniciovaným konaním o nariadenie neodkladného opatrenia.

7. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní preskúmal, či ústavná sťažnosť sťažovateľa obsahuje všeobecné náležitosti podania [§ 39 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde) a osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1. K namietanému porušeniu práv rozsudkom okresného súdu:

8. Pokiaľ ide o namietané porušenie práv sťažovateľa napadnutým rozsudkom okresného súdu, ústavný súd v prvom rade s poukazom na čl. 127 ods. 1 ústavy uvádza, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Z tohto princípu vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (porov. napr. I. ÚS 603/2022).

9. Proti napadnutému rozsudku okresného súdu boli prípustné opravné prostriedky, ktoré sťažovateľ využil, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa podľa ústavy a dohovoru mal krajský súd v rámci odvolacieho konania. Tým je zároveň v danom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu. Preto ústavný súd túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu práv rozsudkom krajského súdu:

10. Ústavný súd konštatuje, že v danej veci je dvojmesačná lehota na podanie ústavnej sťažnosti proti napadnutému rozsudku krajského súdu vyplývajúca z § 124 zákona o ústavnom súde vzhľadom na dátum doručenia uznesenia najvyššieho súdu sťažovateľovi (19. septembra 2022,

pozn.) zachovaná, keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa (v tom čase ešte bez právneho zástupcu) bola podaná na poštovú prepravu 19. novembra 2022.

11. Aj vo vzťahu k namietanému porušeniu práv sťažovateľa napadnutým rozsudkom krajského súdu ústavný súd odkazuje na čl. 127 ods. 1 ústavy a z neho vyplývajúci princíp subsidiarity.

12. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že proti napadnutému rozsudku krajského súdu, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu, stotožňujúc sa s jeho odôvodnením, bol prípustný mimoriadny opravný prostriedok (dovolenie), ktorý sťažovateľ aj využil. Najvyšší súd sa dovolaním sťažovateľa zaoberal, jeho dovolacie námietky preskúmal a následne vyhodnotil, a to bez ohľadu na odmietnutie dovolania pre jeho neprípustnosť, aj vecne (pozri bod 4 tohto uznesenia).

13. Dovolacia argumentácia sťažovateľa je v zásade totožná s jeho sťažnostnou argumentáciou v konaní pred ústavným súdom (vydanie rozsudku okresného súdu sudcom, ktorý na konanie a rozhodnutie nebol oprávnený, keďže nedošlo k spojeniu vecí so skôr začatým konaním o nariadenie neodkladného opatrenia). Vzhľadom na to, že najvyšší súd sa dovolacou argumentáciou sťažovateľa zaoberal, nie je vo vzťahu k rozhodnutiu krajského súdu daná prieskumná právomoc ústavného súdu.

14. Ústavný súd preto konštatuje, že nemá právomoc na prerokovanie ústavnej sťažnosti v časti smerujúcej proti rozsudku krajského súdu, v dôsledku čoho ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.3. K namietanému porušeniu práv uznesením najvyššieho súdu:

15. Ústavný súd v úvode k včasnosti podania ústavnej sťažnosti pripomína, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nadobudlo právoplatnosť 19. septembra 2022 a ústavná sťažnosť sťažovateľa (v tom čase ešte bez právneho zástupcu) bola podaná na poštovú prepravu 19. novembra 2022.

16. V rámci predbežného prerokovania s prihliadnutím na sťažovateľom formulované argumenty ústavný súd dospel k záveru, že jeho ústavná sťažnosť v časti proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu nespĺňa zákonom ustanovené náležitosti. Bez potreby bližších doktrinálnych záverov k označeným právam sťažovateľa ústavný súd konštatuje, že v ústavnej sťažnosti chýba konzistentná argumentácia, z ktorej by sa dalo vyvodiť, ako napadnuté uznesenie najvyššieho súdu porušuje označené práva sťažovateľa podľa ústavy a dohovoru.

17. Aj napriek právnenému zastúpeniu ústavná sťažnosť neobsahuje žiadnu ústavnoprávnu argumentáciu. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu sa obmedzuje na konštatovanie, že najvyšší súd pokračoval v porušovaní sťažovateľových práv potvrdením rozsudku nižšieho stupňa. Ústavný súd považuje za žiaduce dať do pozornosti, že odôvodnenie ústavnej sťažnosti je kritériom klasifikačným, nie kvalitatívnym. Kritika právnych záverov všeobecných súdov pri poskytovaní ochrany „zákonným“ subjektívnym právam účastníkov konania musí mať v ústavnej sťažnosti nevyhnutné prepojenie na základné práva a slobody sťažovateľa, a to nielen na úrovni návrhu na rozhodnutie vo veci samej, ale aj v rovine odôvodnenia ústavnej sťažnosti (III. ÚS 463/2018). Ústavný súd stabilne judikuje, že ústavná sťažnosť na porušenie základných práv nemôže byť naformulovaná nedostatočne a neurčito a vytvárať tak priestor na dohady a dedukcie (III. ÚS 26/2012, III. ÚS 241/2013, I. ÚS 291/2017, IV. ÚS 91/2018).

V zmysle konštantnej judikatúry pritom nepostačuje akékoľvek odôvodnenie návrhu na začatie konania. Návrh na začatie konania pred ústavným súdom musí byť odôvodnený kvalifikovane, t. j. musí obsahovať odôvodnenie, ktoré spĺňa ústavno-právne požiadavky (m. m. PL. ÚS 9/2012, PL. ÚS 1/2014, PL. ÚS 7/2014 a i.) (I. ÚS 478/2022).

18. Absencia kvalifikovaného odôvodnenia tak predstavuje nedostatok, ktorý bráni ústavnému súdu považovať ústavnú sťažnosť v tejto časti za dostatočne odôvodnenú.

19. Podľa názoru ústavného súdu za danej situácie neprichádzala do úvahy ani výzva na odstránenie týchto nedostatkov návrhu podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde vzhľadom na ich kľúčovú povahu. Označené ustanovenie zákona totiž slúži na odstraňovanie najmä formálnych nedostatkov návrhu, nie však jeho samotnej podstaty (m. m. I. ÚS 155/2019).

20. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že označené nedostatky zákonom predpísaných náležitostí nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na perfektnosť základných náležitostí návrhu slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom (m. m. II. ÚS 102/2019, II. ÚS 576/2020).

21. Keďže predmetná ústavná sťažnosť v tejto časti neobsahuje náležitosti, ktoré na uplatnenie právomoci ústavného súdu ustanovujú ústava a zákon o ústavnom súde, a to relevantné odôvodnenie ako východiskový rámec ústavnej sťažnosti obsahovo korešpondujúci s návrhom na rozhodnutie vo veci samej, ústavný súd ju odmietol pre nesplnenie náležitostí ustanovených zákonom podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

22. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. marca 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu